

ÖMÜR UZEL

TARİHE
GEÇEN
SAVUNMALAR

© KARAKARGA YAYINLARI 175

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

TARİHE GEÇEN SAVUNMALAR

Ömür Uzel

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Yayın Koordinatörü: Mesud Ata

Editör: Ömür Uzel

Kapak Tasarım: Sedat Gösterikli

Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen

1-2. Baskı: Kasım 2018 **3-4. Baskı:** Ocak 2019

5-6. Baskı: Şubat 2019 **7. Baskı:** Mart 2019

8. Baskı: Nisan 2019 **9. Baskı:** Mayıs 2019

10. Baskı: Haziran 2019 **11-12. Baskı:** Ekim 2019

13-14. Baskı: Ocak 2020 **15-16. Baskı:** Şubat 2021

ISBN: 978-605-2241-75-2

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumalıoğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No: 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5

Nişantaşı / İstanbul

Tel: (0 212) 252 22 42

Fax: (0 212) 252 22 43

karakarga.com

info@karakarga.com

karakargayayinlari

karakargayayinlari

karakargayayin

Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi Hastane Yolu,

Sokak No 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel: 0 212 613 30 06

Matbaa Sertifika No: 48625

İçindekiler

Önsöz	9
Sokrates.....	15
Fidel Castro	31
Deniz Gezmiş.....	45
Mahir Çayan.....	59
Ulrike Meinhof	73
Georgi Dimitrov	83
Émile Zola	97
John Quincy Adams.....	111
Aziz Nesin	121
Bartolomeo Vanzetti	139
Sabahattin Ali.....	149
Marcus Tullius Cicero	161
Aliya İzzetbegoviç.....	175
Adnan Menderes	187
Hasan Polatkan	199
Kaynakça.....	211

ÖNSÖZ

Savunma, en temel insan haklarından biridir.

Çağlar boyunca, hayatın her alanında yapılmış en etkili kazanma yoludur.

Herhangi bir saldırının verebileceği hasara karşı, bireylerin, kurumların veya milletlerin kendilerini savunma hakları vardır.

Devletler, toplum düzenini ve bireylerin güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Her suçun sorumlusunu yargı önüne çıkarmak ve adil yargılamalar yapmak durumundadır; ancak mahkemeler yargılama yaparken, temel hak ve özgürlüklere saygı göstererek karar vermek zorundadır.

Bir ülkede “suçlu” diye itham edilen birey ya da kurumlara savunma hakkı tanınmıyorsa, orada ne demokrasiden ne insan haklarından ne de adaletten söz edilebilir.

İnsanlık, tarih boyunca çeşitli davalara tanık olmuştur; ancak öyle davalar var ki, bu davalarda tarihe geçen büyük savunmalar yapılmıştır.

Tarihe karşı verilmiş bu savunmalar, tüm insanlık üzerinde etkili olmuş; tarih kitaplarına geçmiş, hatta hukuk fakültelerinde ders olarak okutulmuştur.

Söz konusu savunmaların ortak özelliği şudur; bu davalarda esas hükmü veren yargıçlar değil, zamandır.

Cesaretleriyle, mahkeme salonlarından tüm dünyaya seslerini duyuracak şekilde savunmalar yapan bu insanların, tarihi bir sorumluluk aldıklarını söylemek mümkündür.

Kimi bağınazlığa karşı çıktığı için suçlanmış, kimi ırkçılığa... Kimi düşünene bilgi sızdıran bir vatan haini olmakla suçlanmış, kimi ise siyasal nedenlerle...

Bu yargılamalar sırasında mahkemelerde yaşanan diyaloglar, sanıkların çarpıcı sözleri, ikna edici cümleleri ve yargıçların tepkileri dilden dile dolaşmış, tarih sayfalarında yerini almıştır.

Onları tanıyoruz ama bu savunmalar, onları biraz daha yakından tanıma-mıza vesile oluyor.

Ayrıca yargı önünde yaptıkları etkileyici savunmalarla, hafızalarda birer aydınlanma belgesi olarak yer ettiklerini de görmüş oluyoruz.

Bu ünlü savunmaların ilki, hatta en çok bilineni M.Ö. 399 yıllarında ölüme mahkûm edildiğinde ünlü filozof Sokrates'in yaptığı savunmadır. Sokrates, devletin tanrılarını yok saydığı gerekçesiyle Atina'nın Beş Yüzler Meclisinde yaptığı savunmasında *“Yasalar beni suçlu görebilir ama esas suçlu yasalar!”* diyerek suçlayanları, “asıl suçlu” olarak itham etmiş ve bu sözleriyle tarih sayfalarında yerini almıştır.

Tarih sayfalarında yerini alan bir diğer unutulmaz savunma örneği de Fidel Castro'ya ait.

Castro *“Beni, tarih aklayacaktır!”* diyerek yaptığı muhteşem savunmasıyla hem Küba'nın sosyo-ekonomik durumunu anlatmış hem de devrimin gerekliliğini vurgulamıştır.

Deniz Gezmiş, korkusuzca, hiçbir çaresizlik hissetmeden, kimsenin karşısında eğilip bükülmeden, öldürüleceğini bile bile, cesurca konuştuğu o muhteşem savunmasında *“Bizi, bağımsız bir ülkenin çocukları olmaktan mahrum edenler”* diye bahsettiği kişileri suçlamıştır.

“Tarih, evvelce bunu yapanları nasıl temize çıkarmışsa bizi de temize çıkaracaktır, buna inanıyoruz” demiştir.

Mahir Çayan'ın Atatürk'ü dilinden düşürmediği ve *“Kulaklar söylediklerimize kapalı olsa bile, biliyoruz; tarih bizi dinliyor!”* dediği olağanüstü savunması da büyük savunmalar arasında yerini alır.

Alman devrimci ve teorisyen Ulrike Meinhof'un hikâyesinden yola çıkan oyun yazarı Dario Fo, yazdığı *“Ben Ulrike, Bağırıyorum!”* adlı tiyatro oyununun metninde, Meinhof'un ağzından muhteşem bir savunma yaratmıştır.

Dario Fo, konuyu ele alırken Meinhof'un bütün mahkeme tutanaklarını, ifadelerini ve mektuplarını titizlikle incelemiştir. Böylelikle savunma metnini, Meinhof'un gerçek savunmasına en yakın hali ile hazırlamış ve bu savunmayı dünyaya kazandırmıştır.

Yargılananı, yaptığı savunmayla “yargılanan” konumuna düşürmek, mükemmel bir zekânın işi. İşte bu efsane savunma örneklerinden biri de Bulgar

komünist lider Georgi Dimitrov'un unutulmaz Leipzig savunmasıdır.

Bir hukuk dersi ve haksızlığa karşı direniş olarak tarihe damgasını vuran Fransız yazar Emile Zola da *"Suçluyorum!"* dediği savunmasıyla tarihe geçmiş ve sözlerini unutulmaz kılmıştır.

John Quincy Adams ise ırkçılığa karşı çıkmış ve mahkemede yaptığı savunmada *"Özgürlük baylar, özgürlük! Özgürlük, kimin elinden alırsa onu tekrar ele geçirinceye kadar mücadele edecektir. Kendisini boyunduruk altına almaya çalışanlara karşı koyacaktır. Eve dönmek isteyecektir. Kendi evine!"* diyerek kölelerin özgürleştirilmesini savunmuş ve savunmasıyla tarihe geçmiştir.

Aziz Nesin'in savunması, hem demokrasi hem de ifade özgürlüğü konusunda ders verir niteliktedir. Ayrıca yazılarındaki mizahi üsluba sahip oluşuyla da oldukça ilginç bir savunma örneğidir. Mesela savunmasında şöyle mizahi bir gönderme yapıyor Nesin: *"Bu dilekçeyi imzalayanlar arasında sadece ulusal düzeyde değil, uluslararası düzeyde sanatçılar, yazarlar gazeteciler, bilimciler, hukukçular, eski bakanlar vardır. Bunlar da aydın değillerse, Türkiye'de Aydın ilinden başka aydın kalmaz."*

Bartolomeo Vanzetti ise idam kararı yüzüne okunduğunda yargıca karşı son derece cesur bir savunma yapmıştır. *"Adınız, yasalarınız ve düzmece tanrınız, lanetli bir geçmişin silik anısı olmaktan öteye geçemeyecek"* diyerek tarih sahnesine çıkmıştır.

Sabahattin Ali'nin, cumhurbaşkanına hakaretten yargılandığı davada *"Ben bu memleketin hakiki evlâdıyım; memleket, hükümet ve reisicumhur benimdir"* dediği savunması, düzene ve iktidara karşı verilen tepkinin adı olmuştur.

Ayrıca Sabahattin Ali'nin suçlamalara boyun eğmeyen dik duruşu da hiç unutulmamıştır.

Cicero ise seçimler sırasında rüşvet verdiği iddiasıyla suçlanan Lucius Licinius Murena'yı savunarak, tarih kitaplarında yerini almıştır. *"Beni, yasayla ceza altına aldığın şeyin aynısını savunmakla itham ediyorsun. Rüşveti ceza altına aldım ben, masumiyeti değil!"* cümlesi hafızlara yer etmiştir.

Cicero, Murena'yı dava sonucunda temize çıkarmayı başarmıştır.

Özgürlük savaşçısı olarak anılan, imkânsızlıklara ve acımasız katliamlara karşı halkının direniş ruhunu sürekli diri tutan Bosna Hersek'in kurucu Cumhurbaşkanı Aliya İzzetbegoviç'in *"Bütün sevgimi özgürlüğe veriyorum ve geriye yetkililer için bir şey kalmıyor"* diyerek yaptığı o unutulmaz savunma da

tarih sayfalarına kaydedilmiştir.

Adnan Menderes, Yassıada'da yargılanıp idama mahkûm edildiğinde o naif tavrından hiçbir şey kaybetmeden kendisini yargılayanlara *"Hepimizi, ta içimizden gördünüz! Diktatöre rastladınız mı?"* diyerek insanlık dersi veren bir savunma sergilemiştir.

Yine Yassıada'da yargılanması sırasında Hasan Polatkan yargıya dönerek; *"Nihai ve kati olan kararınız tarihe geçecektir! Hukuk tarihine, siyaset tarihine, insanlık tarihine..."* demiş ve unutulmayacak bir savunma örneği vermiştir.

Bu kitap, tarihe geçen büyük savunmalardan örnekler barındırmaktadır; ancak bu savunmalar seçkidir. Her biri çok değerli fakat oldukça uzun olan bu savunmaların, en çarpıcı kısımları seçilmiş ve bir derleme olarak okura sunulmuştur.

Ömür Uzel

SOKRATES

*“Yasalar beni suçlu görebilir
ama esas suçlu yasalar!”*